

Revisorkommissionen
Att.: Professor dr.jur. Jan Schans Christensen (formand)
Kampmannsgade 1
1780 København V

E-mail: lbd@eogs.dk

24. august 2011

Høring om Revisorkommissionens rapport *Modernisering af revisoruddannelsen - Revisorkommissionens anbefalinger til den fremtidige revisoruddannelse*

FSR – danske revisorer (tidligere Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Dansk Revisorforening og REVIFORA) har med din e-mail af 20. juni 2011 modtaget Revisorkommissionens rapport *Modernisering af revisoruddannelsen - Revisorkommissionens anbefalinger til den fremtidige revisoruddannelse* (rapporten) indeholdende anbefalinger til den fremtidige revisoruddannelse i høring med anmodning om vores bemærkninger.

Vi kvitterer for Revisorkommissionens arbejde med at afdække udfordringerne for nutidens og fremtidens revisorer i forhold til interessenternes behov, offentlighedens krav til revisors rolle som *offentlighedens tillidsrepræsentant* samt revisorbranchen selv. Navnlige den professionelle og inkluderende arbejdsform, Kommissionen har anvendt, gør, at Kommissionens endelige anbefalinger er et væsentligt bidrag til at fremtidssikre revisoruddannelsen i Danmark.

Revisorkommissionen anbefaler

- Revisoruddannelsen skal være en enhedsuddannelse med én type godkendt revisor
- Revisoruddannelsen skal fortsat ligge på et højt fagligt niveau
- Revisoruddannelsen kræver en kandidatuddannelse, hvor forskellige kandidatuddannelser skal give adgang til revisoruddannelsen udover cand.merc.aud.
- Det praktiske element i uddannelsen fastholdes
- Revisoreksamen skal fortsat bestå af en skriftlig del og en mundtlig del
- Den skriftlige del af revisoreksamen opdeles i tre moduler
- Der er ingen frist for at indstille sig til den skriftlige eksamen, men krav om mindst to års praktisk uddannelse i en godkendt revisionsvirksomhed
- Der udarbejdes en vejledning for udformning af mundtlige eksamensspørgsmål

FSR – danske revisorer
Revisorernes Hus

Kronprinsessegade 8
1306 København K
Tlf.: 3393 9191
E-mail: fsr@fsr.dk

Åmarksvej 1
2650 Hvidovre
Tlf.: 36 34 44 22

Vi støtter anbefalingerne, idet de fastholder det nuværende høje faglige niveau samtidig med eksamensformen tilpasses og gøres mere tidssvarende, hvilket vil bidrage til, at beståelsesprocenten stiger og gennemsnitsalderen for en færdiguddannet revisor falder.

Endvidere har vi noteret, at Revisorkommissionen skriver, at den skal afgive ændringsforslag til berørt lovgivning til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i foråret 2012 og vi er på mødet i følgegruppen d. 15. juni 2011 blevet oplyst, at det forventes, at den ny revisoruddannelse implementeres sommer 2013. Vi støtter og vil gerne kvittere for denne tidsramme.

Vi har derudover to hovedpunkter, som er væsentlige for os at få adresseret i Revisorkommissionens fortsatte arbejde med fremtidens revisoruddannelse.

1) Vi anbefaler, at der sker en snarlig afklaring af overgangsreglerne.

Vi er opmærksomme på, at Revisorkommissionen i rapporten anfører, at emnet ikke kan behandles, før der er sket en drøftelse af implementering af Revisorkommissionens anbefalinger. Vi mener, at implementering af overgangsregler er en nødvendig følgevirkning af Revisorkommissionens anbefalinger og skal derfor anbefale, at Revisorkommissionen tidligt i det videre forløb overvejer relevante overgangsordninger for berørte studerende, kvalifikationskandidater og allerede færdiguddannede registrerede revisorer.

Revisorkommissionens overvejelser om at modernisere revisoruddannelsen er et væsentligt spørgsmål, som har stor fokus fra mange af vores medlemmer som løbende rekrutterer kandidater til branchen. Derudover er der en lang række kandidater som står midt i deres uddannelsesforløb og som skal planlægge deres eksamensforløb. De har naturligt behov for en hurtig afklaring. Endelig er der potentielle revisorkandidater, som overvejer om de skal gå i gang med et forløb frem mod en revisoruddannelse. For dem er der naturligt også behov for at kende den fremtidige uddannelse. Derfor er det væsentligt for os, at spørgsmålet om overgangsordninger bliver afklaret så hurtigt som muligt.

Foreningen lægger i den forbindelse afgørende vægt på, at der etableres overgangsordninger der på passende vis tager højde for de revisorkandidater og revisorer, der allerede er en del af systemet.

Vi henviser til foreningens oplæg til nyt eksamensforløb, hvor der er skitseret en række konkrete forslag til overgangsordninger. Oplægges findes på følgende link:

<http://www.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Politiske%20maerkesager/~media/Files/FSR/Nyheder%20og%20presse/Politiske%20maerkesager/fsr-drefo-oplg-til-ny-revisoruddannelse-28-03-11.ashx>

2) Vi anbefaler, at der foreligger en afklaring af den fremtidige revisors titel.

Revisorkommissionen har i sin interessentundersøgelse fundet det relevant at spørge til revisors endelige titel. Ni ud af 10 svarer, at titlen har stor betydning, og at titlen *statsautoriseret revisor* er meget anerkendt og giver en form for kvalitetsstempel.

Revisorkommissionen har ikke konkluderet på denne oplysning i sin rapport. Vi har foretaget lignende analyser som bekræfter, at titlen, herunder det anerkendte ”*statsautoriseret*” har stor betydning for de unges uddannelsesvalg. Vi anbefaler – af hensyn til den fremtidige rekruttering til branchen - at Revisorkommissionen lytter til interessenternes holdning samt følger branchens anbefaling, som er, at titlen for fremtidens revisor er *statsautoriseret revisor*.

I nedenstående fremsætter vi uddybende kommentarer til Revisorkommissionens rapport.

Model for den fremtidige revisoruddannelse

Vi støtter fuldt ud Revisorkommissionens anbefaling om, at:

- Fremtidens revisoruddannelse skal være en enhedsuddannelse med én type godkendt revisor
- Revisoruddannelsen fortsat skal ligge på et højt fagligt niveau, som modsvarer de krav som lovgiver, myndigheder og virksomheder stiller til revisoreernes arbejde
- Revisoruddannelsen fortsat skal være en generalistuddannelse, og specialisering skal ligge efter godkendelsen som revisor

Den teoretiske uddannelse

Vi støtter fuldt ud Revisorkommissionens anbefaling om, at:

- Revisoruddannelsen kræver en kandidatuddannelse
- Forskellige, økonomitunge kandidatuddannelser skal give adgang til revisoruddannelsen udover cand.merc.aud., såfremt nærmere fastsatte teoretiske krav er opfyldt

Den praktiske uddannelse

Vi støtter fuldt ud Revisorkommissionens anbefaling om, at:

- Den praktiske uddannelse fortsat skal have en varighed af mindst tre år, som krævet jf. 8. direktiv hvoraf de to år skal være hos en godkendt revisionsvirksomhed

Derudover støtter vi, de yderligere anbefalinger som Revisorkommissionen har givet vedr. krav til den praktiske uddannelse. Disse anbefalinger fastholder et stærkt praktisk element i den fremtidige revisoruddannelse.

Vi anbefaler endvidere, at Revisorkommissionen har fokus på, at små- og mellemstore revisionsvirksomheder også fremadrettet skal kunne uddanne revisorer.

Den afsluttende revisoreksamen

Vi støtter fuldt ud Revisorkommissionens anbefaling om, at:

- Eksamen til revisor fortsat skal bestå af en skriftlig del og en mundtlig del

Endvidere støtter vi fuldt ud Revisorkommissionens anbefaling om, at:

- Den skriftlige eksamen opdeles i tre forskellige faglige moduler
- Alle moduler skal være bestået forinden indstilling til mundtlig eksamen
- Der ingen frist er for at indstille sig til den skriftlige eksamen, dvs. at 8 års kravet afskaffes
- Der indføres et krav om, at mindst to års praktisk uddannelse skal ligge indenfor de seneste tre år forud for indstilling til første skriftlige eksamen

Derved bliver eksamensforløbet et hækkeløb i stedet for et højdespring. Det vil bidrage til, at beståelsesprocenten stiger og gennemsnitsalderen for en færdiguddannet revisor falder. Samtidig vil revisoreksamen fortsat have et højt fagligt niveau med fokus på revisors kernekompetencer; revision, regnskab, skat og virksomhedsøkonomisk rådgivning.

Endvidere støtter vi fuldt ud Revisorkommissionens anbefaling om, at:

- Den mundtlige eksamen skal have en varighed af 30 min. og med en forberedelsestid på 40 min.
- Der udarbejdes en vejledning for udformning af mundtlige eksamensspørgsmål.

Vi havde gerne set en *strammere* anbefaling vedr. formålet med den mundtlige eksamen samt udformning af eksamensspørgsmål. I *Oplæg til ny eksamensmodel for fremtidens revisor* anbefaler vi, at der sættes fokus på revisors duelighed dvs. kommunikation til fx en kompetent ledelse i en virksomhed om revisornære emner og ikke en teoretisk eksamen af revisorkandidaterne. I rapporten argumenterer Revisorkommissionen for, at mundtlig eksamen skal gøres mindre bred i forhold til emner der eksamineres i, men dette argument er desværre ikke blevet til en anbefaling.

Revisorkommissionen anbefaler muligheden for dispensation for antal gange, en revisorkandidat kan indstille sig til både skriftlige og mundtlig revisoreksamen. Det nuværende regelsæt giver allerede mulighed for at give dispensation, men det kræver, at I - Revisorkommissionen - ser positivt på de ansøgninger om dispensation, der indsendes. Dette er ligeledes anført i rapporten.

Vi kvitterer for Revisorkommissionens anbefaling om afholdelse af mundtlig eksamen to gange om året. Vi anbefaler dog også afholdelse af skriftlig eksamen to gange om året.

Vi bemærker, at Revisorkommissionen anfører, at erfaringerne med udarbejdelse af skriftlige eksamensopgaver kan inddrages i efterfølgende overvejelser om muligheden for at tilbyde skriftlige eksamener to gange om året. Vi kvitterer for denne mulighed.

Vi ser de to årlige eksaminationer, til såvel den skriftlige som den mundtlige eksamen, som en væsentlig del af den øgede tilgængelighed til eksamen. Netop muligheden for, at revisorkandidaterne kan gå til eksamen to gange om året, er et forhold som interessenterne udtrykker ønske om.

Revisorkommissionen anbefaler, at der afholdes skriftlige eksamener én gang årligt i august og mundtlig eksamen to gange årligt, henholdsvis i første og andet halvår. Vi ser gerne, at det tidligere *højdespring* bliver til et *hækkeløb* hvor hækkene er sat med lidt længere afstand, end der er lagt op til i Revisorkommissionens anbefaling.

Afholdelsen af alle tre moduleksamener i august giver, efter vores opfattelse, ikke kandidaterne mulighed for optimal forberedelse. Vi anbefaler, at der indsættes en tidsmæssig forskydning mellem de tre moduleksamener. Moduleksamenerne kan eksempelvis afholdes med to måneder mellem hvert modul fx i maj, juli og september og med forskydning i juli, september og november, hvor anden skriftlige eksamen kan afholdes.

Dette kan finde støtte i revisionsvirksomhederne, såfremt det er moduleksaminer af kort tidsmæssige varighed der afholdes i fx maj og juli.

Vi ser frem til Revisorkommissionens fortsatte arbejde i forbindelse med at lancere en ny moderne revisoruddannelse hvor fagligheden er i højsædet.

Såfremt du har spørgsmål til ovenstående, står vi gerne til rådighed.

Med venlig hilsen

Morten S. Renge
Formand
FSR – danske revisorer

Charlotte Jepsen
Adm. direktør
FSR – danske revisorer